

Huszi Péter

Több élet – egy élet

átlagos család

Apám jogi doktor volt, aki aztán az '56 utáni éveket hegedűsként töltötte. Részben a MÁV-szimfonikusoknál, részben az Operaházban játszott. A szüleim elváltak. Az édesanyám, hál' Istennek, 95 éves. Vele éltünk mindketten, a nővérem és én is. A Rózsdombon laktunk, a Trombitás utcában a Vasas-pálya mellett. Lorántffy Zsuzsanna úti Általános Iskolának hívták az iskolát, ahova jártam, ma ismét Baár-Madasnak. Nagyon szép iskola. Utána a Rákóczi gimnáziumba kerültem, ami kiváló fiúgimnázium volt. Ahogy visszaemlékszem, meglehetősen korán kiderült, hogy valamilyen módon, de a színházzal akarok foglalkozni. A kertünkben színházi előadásokat hoztam össze, amelyeknek, azt hiszem, az írója és a rendezője is én voltam. Történeteket játszottunk. Az általános iskolában már Mátyás király igazmondó juhászához fogható szerepeket játszhattam. És a versek! Végigkísérték az életemet, és én is úgy alakítottam, hogy ezt tegyék. A gimnáziumban önképzőkörbe jártam. Doktor Bodolay Géza tanított, aki nagyon erősen vonzódott a színházhoz. A fia ma a kecskeméti Kátona József Színház igazgatója, mégpedig nagyon jó igazgató és rendező. Úgy látszik, öröklődött náluk a színház iránti szeretet. A gimnáziumban előadtuk a *Bánk bánt*, még hozzá a teljes darabot, ami még egy nagy színháznak is komoly erőfeszítés. Hónapokon keresztül próbáltunk. A tanár úr Bánk bán szerepét rám osztotta, ő maga pedig Tiborcot játszotta. Jelmezben, maszkban – nagy és bátor tett, hisz a diák a legkritikusabb közönség. Tulajdonképpen ezzel egyenes út vezetett ide, a Színház- és Filmművészeti Egyetemre, ahol most beszélgetünk, és ahol most már igazán itthon vagyok. Ilyen szempontból azt mondhatnám, egyenes volt az út, és egyenes volt a főiskola elvégzése után is, habár...

habár

...csak az lát egyenes utat, aki kívülről nézi az embert. Ezt sokszor fogalmazták meg velem kapcsolatban, hisz hatalmas szerepeket játszottam el, s ez csak kivételezett színészeknek jut. De áldozat nélkül nem megy! Csak azok tudják, akik ezt csinálják, hogy egy szép este, egy nagy történet eljátszása egy színésznek mennyi fizikai és szellemi energiájába kerül. De ez a hivatás! Ezért hagytam abba a „habár” szónál, mert ez csak rám tartozik, hiszen, ha nem akartam

volna, akkor nem vállalom. Választhattam volna a könnyebbik utat, ha annak idején nem döntök úgy, hogy szinte mindent feláldozok a színházért és sok mindent nem csinálok, amivel esetleg lehetett volna pénzt keresni. Ez vonatkozik a vacak kis tévéjátékokra, a szinkronizálásra, de a nagyszerű rádiózásra is, amit azért nem csináltam, mert a felkészülés számomra sokkal több időt igényelt volna. Azt mondtam, színház. És ebbe beletartozik minden. Pontosan tudtam egész életemben, hogy, ha este a *Peer Gynt*-öt játszom vagy a Lajos királyt, vagy manapság a *Hegedűs a háztetőn*, akkor reggeltől úgy kell beosztanom az energiáimat, hogy este azt tudjam adni, amit kötelező adnom. Ilyen szempontból természetes, hogy az ember áldozatot vállal. Évekig még a nyarak is azzal teltek, hogy tanultam a következő évad első nagy klasszikus bemutatójának a szövegét. És nemcsak tanulni kell, hanem szellemileg és fizikailag is készen állni arra, hogy este úgy játsszam el, hogy a közönség egy hiteles történetet halljon és lásson. Tudja ugyan, hogy ki vagyok, de mégis, egy kicsit el kell varázsolnom őket, hogy elhiggyék, Hamlet vagy éppen a „tejesember” áll a színpadon. Mert csak így tudják beleélni magukat a történetbe, csak így tudnak velem jönni, és a történettel. Mindig azok a legboldogabb pillanatok – és nem a taps, nem a siker és főleg nem a pénz –, amikor érzem, hogy közönség együtt lélegzik az előadással. A Madách Színház stúdiójában ezekben a napokban Arthur Miller *Édes fiain* című darabját játsszuk. Ez a legutóbbi bemutatónk, és megint érzem, hogy egy olyan drámában játszom, és úgy, ahogy a színházat valamikor, a kezdet kezdetén elképzeltem.

milyen lettem

Elsősorban genetikai kérdés. Mit hoztam a szüleimtől, az élet során mit kaptam a családomtól, a gyerekeimtől, a tanítványaimtól? Komolyan gondolom, hogy erős oda-vissza hatás működik a pedagógus és a diákjai között. A színészekről általában azt mondják, hogy belebújnak egy szerep bőrébe. Azt tapasztaltam, hogy nemcsak én bújok a szerepbe, de a szerepek is az én bőrömbé. Kiváltképp, ha évekig játszottam egy-egy szerepet. Lényegében majdnem mindegy, hogy ez a Hamlet, a Jago, a Peer Gynt, esetleg egy király vagy egy hétköznapi ember bőre volt, ha komolyan foglalkoztam a szerepekkel, akkor ők is belém bújtak. Sokszor, amikor véleményt alkottam, mondtam vagy mondok ma is, abban óhatatlanul benne vannak a szerepeim is. Belenyúltak az életembe, a gondolkodásmódomba, olykor úgy is, hogy nem is veszem észre, de valahogy ők is belejátszanak az ítéleteimbe. Ez jó! Mert azt hiszem, „akiket” így vittem, cipeltem magammal, foglalkoztam a sorsukkal, próbáltam esténként újra életre kelteni őket, sokszor segítettek nekem is. Kissé olyan, mintha több életet éltem volna. Nemcsak ennek a Huszti Péternek az életét, hanem a szerepeim életét is. Sorsuk mindenestre erősen belejátszott az életembe, még ha néha kicsit terhes is ennyiféle életet élni és magammal cipelni. Ugyanakkor biztos, hogy az eljátszott drámákkal, szerepekkel emberileg is jóval gazdagabb lettem.

még valami

A Madách Színházban klasszikus szerepek tömegét játszottam, és játszottam számos filmben, valamint televíziós játékban is. Itt meg kell állnunk egy pillanatra! Tanítok az egyetemen, két perióduson keresztül voltam rektor, most pe-

dig, már tizennyolc éve, a színházi főtanszakot vezetem. Rengeteg tanítványom van, játszik, és nagyon jók. Fiatal színész koromban hetente volt egy bemutató a televízióban, méghozzá a legrangosabb szerzőktől: Németh László, Sütő András, Shakespeare, Csehov, G. B. Shaw és az akkori fiatal vagy középgeneráció: Szakonyi, Görgyey, Gyurkovics, Csurka. Minden héten őket játszottuk, és ezeket nézte a közönség. Egy bemutató után, az emberek a hivatalokban vagy kávéivás közben a két Bolyairól, az áruló Görgeyről, Kossuthról vagy Hamletről beszélgettek. Arról, amit este láttak. Érezhető volt a televízió és a színház hatása a felnövekvő generációk életében. Ezekben a nagy történeteken keresztül találkozhattak a magyar nyelv szépségével és gazdagságával. Még akkor is, ha éppen Shakespeare-t játszottunk magyarul, hiszen a Shakespeare- vagy Csehov-fordítások mérhetetlenül gazdag alkotások, a legnagyobb költőink, íróink munkáját dicsérik. Ezáltal Sütő András, Németh László és Illyés Gyula nyelvén nőhettek fel a generációk. Ebből a szempontból színésznek és talán fiatalnak is egyszerűbb, jobb volt lenni, mint most. A mi időnkben a főiskola elvégzése után egy fiatal színész, aki igazán tehetséges volt, leszerződött egy budapesti vagy vidéki színház társulatához, s ott a tehetsége, a tudása évről évre, szerepről szerepre csiszolódott. Most világszerte a pénz lett a főszereplő a színházakban. A fiatal színészek produkcióról produkcióra, színházról színházra vándorolnak. A nagy színházakat a musicalek elhódították, nagyszerű prózai művek, klasszikus és új magyar drámák a stúdiószínházakba szorulnak. Csökken a bemutatók, a szerepek száma. De reménykedjünk, hogy nem lesz mindig így. Hiszem, hogy az igazi, jó színház legyőzi a divathullámokat, ahogy Steinbeck mondja: „A színház évszázadok óta haldoklik, de soha nem adja meg magát.”

a színház iskolája

Az utóbbi években az egyetem főszereplője lett az életemnek, és itt visszatérünk a beszélgetésünk elejére, „a valamit valamiért” kérdésére. Az elmúlt években gyakran történt meg velem, hogy kénytelen voltam film- és tévés szerepeket visszautasítani, mert a forgatás akadályozta volna egyetemi munkámat. De ez részemről nem áldozat, hiszen a tanítás, a néha keservesen megszerzett tudás, az évek alatt összegyűlt tapasztalat átadása mára az életem legfontosabb része lett.

